

# Anonimizirana verzija

Prijevod

C-865/19 - 1

**Predmet C-865/19**

**Zahtjev za prethodnu odluku**

**Datum podnošenja:**

27. studenoga 2019.

**Sud koji je uputio zahtjev:**

Tribunal d'instance de Rennes (Francuska)

**Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:**

21. studenoga 2019.

**Tužitelj:**

Caisse de Crédit Mutuel Le Mans Pontlieue

**Tuženik:**

OG

[*omissis*]

**PRESUDA od 21. studenoga 2019.**

[*omissis*]

**IZMEĐU:**

**TUŽITELJA:**

CAISSE DE CREDIT MUTUEL LE MANS  
PONTLIEUE [*omissis*], LE MANS [*omissis*] [**orig.**  
**str. 2.**]

**I:**

**TUŽENIKA (TUŽENIKÂ):**

OG

[*omissis*] ST GRÉGOIRE, [*omissis*]

## **PREGLED, ČINJENICE, POSTUPAK TE ZAHTJEVI I TUŽBENI RAZLOZI STRANAKA**

U skladu s javnobilježničkim aktom od 7. kolovoza 2008. CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE odobrio je osobama OG i PF, u svrhu kupnje nekretnine:

– kredit „MODULIMMO” u iznosu od 80 275 eura, otplativ u 300 mjesečnih rata po kamatnoj stopi od 4,85 %,

– kredit u iznosu od 13 200 eura po kamatnoj stopi od 0 %, otplativ u 96 mjesečnih rata.

Kredit po kamatnoj stopi od 0 % otplaćen je u srpnju 2016.

Budući da su se akumulirale izostale uplate, CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE preporučenim je pismom uz povratnicu 26. travnja 2018. proglasio dospjelost i zatražio plaćanje iznosa od 78 080 eura.

Nalog za zapljenu i prodaju izdan je 11. svibnja 2018., koji se trenutačno razmatra.

Zahhtjevom od 11. lipnja 2018., koji je tribunal d'instance de Rennes (Općinski sud u Rennesu, Francuska) zaprimio 13. lipnja 2018., CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE tražio je da se zaplijene primanja osobe OG radi naplate potraživanja od 78 602,57 eura.

Isti je zahtjev podnesen protiv osobe PF.

Rasprava o predmetu za 11. listopada 2018. odgođena je za 20. prosinca 2018. kako bi se vjerovniku omogućilo da iznese svoja objašnjenja o eventualnom dvogodišnjem roku zastare, primjenjivoj kamatnoj stopi i potraživanoj glavnici.

Rasprava je zatim odgođena za 28. veljače 2019. kako bi se vjerovniku omogućilo da iznese objašnjenja o eventualnoj pogrešci u pogledu efektivne kamatne stope (fr. *taux effectif global*, TEG) navedene u ugovoru o kreditu i ponudi kredita.

Sud je u obavijesti od 24. prosinca 2018. napomenuo strankama da proporcionalna efektivna kamatna stopa kredita od 80 275 eura s naknadama u iznosu od 583 eura, koji je otplativ u 96 mjesečnih rata od 384,90 eura i nakon toga 204 mjesečne rate od 527,55 eura, isključujući obvezno osiguranje od 22,76 eura mjesečno, izračunata u skladu s metodom diskontiranja utvrđenom u décretu n° 2002-98 (Uredba br. 2002-98 od 10. lipnja 2002.) i njegovu prilogu, koja vrijedi za sve kredite, iznosi 5,364511 %, koja zaokružena na tri decimalna mjesta iznosi 5,365 %, a ne 5,363 % kao što se najavljuje u ponudi kredita.

[omissis] [formula za izračun stope]

Naveo je da pitanje može li se, ako efektivna kamatna stopa iznosi 5,364511 %, smatrati da je točna stopa od 5,363 % koju je najavio zajmodavac, nedvojbeno vrijedi postaviti [**orig. str. 3.**] Sudu, s obzirom na to da pravilo koje treba slijediti u zaokruživanju efektivne kamatne stope (u francuskome od 1. listopada 2016. *taux annualisé effectif global* (TAEG)) proizlazi iz prava Zajednice.

[*omissis*] [nacionalni postupak]

Pisanim zahtjevom [*omissis*] CAISSE DE CREDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE, [*omissis*] traži da se:

- odbiju svi zahtjevi i argumenti osoba OG i PF;
- odluči da je njegov zahtjev za zapljenu primanja osoba OG i PF dopušten i osnovan;
- odluči da je njegova tužba radi isplate podnesena prije nego što je došlo do zastare;
- utvrdi da raspolaže izvršnom ispravom;
- odluči da ne treba smanjiti ugovornu kamatnu stopu;
- naloži zapljena primanja osoba OG i PF radi naplate njegova potraživanja koje je 11. lipnja 2018. privremeno utvrđeno na iznos od 78 663,46 eura;

[*omissis*]

CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE protivi se zahtjevu za prethodno pitanje koji su podnijeli tuženici. Naime, smatra da je pravilo koje treba primijeniti jasno osobito s obzirom na sudsku praksu Cour de cassation (Kasacijski sud, Francuska), koja zajmoprimcu onemogućuje da se pozove na pogrešku u efektivnoj kamatnoj stopi kada ona ne utječe na prvo decimalno mjesto.

Osim toga, smatra da se osobe OG i PF više ne mogu pozvati na ništavost efektivne kamatne stope na temelju petogodišnje zastare, s obzirom na to je akt ovjeren 7. kolovoza 2008.

U biti smatra da zajmoprimci, koji nisu dokazali da su zatražili konkurentsku ponudu kredita, nisu pretrpjeli nikakvu štetu.

Usto, tvrdi da njegovi izračuni, koji se temelje na godišnjoj stopi koja se dijeli s 12 prema pravilu jednakih mjeseci koje je u potpunosti priznato u propisima i sudskoj praksi, ne sadržavaju nikakvu pogrešku, uzimajući u obzir da se ne može primijeniti način izračuna suda koji su preuzeli tuženici.

Također smatra da je tužbu podnio prije nego što je došlo do zastare, da je iznos koji se njome traži potpuno osnovan te se protivi zahtjevu za produljenje roka. **[orig. str. 4.]**

Pisanim zahtjevom, koji se odnosi i na osobu PF [*omissis*], OG [*omissis*] traži da se:

*privremenom odlukom,*

– Sudu Europske unije uputi prethodno pitanje o tumačenju Direktive 98/7/EZ od 16. veljače 1998. u francuskom nacionalnom pravu;

*u meritumu,*

– utvrdi ništavost odredbe o predmetnim kreditnim kamatama;

– najprije, oduzme pravo na kamate i naknade CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE te utvrdi njegovo potraživanje na 33 179,98 eura;

– podredno, ugovorna kamatna stopa zamijeni zakonskom kamatnom stopom te naloži prebijanje glavnice i kamata po zakonskoj stopi koje još treba platiti i povrata razlike između iznosa plaćenih kamata po ugovornoj stopi i kamata po zakonskoj stopi koje treba primijeniti retroaktivno;

– u svakom slučaju, za njih odobre najdulji mogući rokovi i utvrdi da se na iznose koje još treba platiti u odobrenom roku neće pripisivati kamate;

[*omissis*]

Tvrdi da je petogodišnji rok zastare počeo teći na dan na koji su saznali za činjenicu na temelju koje mogu pokrenuti postupak, odnosno kada je sud po službenoj dužnosti istaknuo taj razlog. Dodaje da navođenje efektivne kamatne stope u ugovoru ima ključnu važnost, kao što je na to podsjetio Sud te pojašnjava da je ta stopa po svojoj prirodi odlučujući element za pristanak potrošača.

## **OBRAZLOŽENJE ODLUKE**

### **POGREŠKA U POGLEDU EFEKTIVNE KAMATNE STOPE**

#### **1. Zastara razloga**

U skladu s člankom 122. code de procédure civile (Građanski zakonik), zapreku vođenju postupka čini svaki razlog kojim se nastoji proglasiti nedopuštenost zahtjeva druge stranke, a da se ne provede ispitivanje o meritumu, zbog nepostojanja prava na pokretanje postupka, na primjer zbog nedostatka procesne

legitimacije, nedostatka pravnog interesa, nastupanja zastare, zakonskog roka, pravomoćnosti.

U ovom slučaju, budući da je predmetni ugovor o kreditu sklopljen 7. kolovoza 2008., banka smatra da zajmoprimcima više nije dopušteno istaknuti pogrešku u pogledu efektivne kamatne stope. **[orig. str. 5.]**

Kao prvo, valja naglasiti da je taj razlog istaknuo sud, koji se ni u kojem slučaju ne može izjednačiti sa strankom. Naime, takva se zastara može primjenjivati samo na tužbu i protuzahjev podnesen kao odgovor na tu tužbu. Zastara se stoga primjenjuje samo na stranke u sporu, a ne i na sud. Time što po službenoj dužnosti ističe razlog pravne prirode sud poduzima inicijativu radi poštovanja zakona, dakle ne djeluje kao stranka i ne podnosi nikakav zahtjev. Stoga se taj razlog ne može proglasiti „nedopuštenim”.

Štoviše, što se tiče početka istaknute zastare, sud nije u jednakom položaju kao i zajmoprimac, koji je, ako se pretpostavi da dovoljno poznaje detalje potrošačkog prava, od samog trenutka potpisivanja ugovora mogao uočiti nepoštovanje primjenjivih odredbi u tom području i koji je tada zbog nemara mogao propustiti rok zastare. Naime, budući da je očito da se sudac upoznao s ugovorom tek u trenutku pokretanja postupka, početna točka za navodni rok zastare može se utvrditi najranije u trenutku upisa sudskog poziva.

Usto, isticanje po službenoj dužnosti zakonodavac nije ograničio nikakvim rokom. *[omissis]* *[povijesni pregled zakonodavstva]*

Naposljetku, s obzirom na sudsku praksu Suda Europske unije, zbog potrebe da se „*položaj nejednakosti potrošača u odnosu na prodavatelja robe ili pružatelja usluge*” nadoknadi „*pozitivnom intervencijom nacionalnog suda pred kojim se vodi postupak, nezavisno od samih ugovornih strana*” (presuda Suda od 21. travnja 2016., C-377/14, Radlinger, t. 66. i 67.) sud treba po službenoj dužnosti istaknuti nepravilnosti koje utvrdi, osobito one najozbiljnije (presuda Suda od 16. studenoga 2016., C-42/15, Home Crédit Slovakia, t. 70. i 71.) i nacionalno pravo ne može mu onemogućiti da to učini po isteku određenog roka (presuda Suda od 21. studenoga 2002., C-473/00, Cofidis).

Usto, situacija u kojoj sud nadomješta nemoćnost ili nemar stranke kad mu se to čini prikladno predstavlja dobar primjer poštenog suđenja.

Što se tiče samih stranaka, valja podsjetiti da se protuzahjevi i sredstva obrane podnose na jednak način protiv stranaka u postupku. Zahtjevi dužnika, kad se njima samo traži da se odbiju zahtjevi podneseni protiv njega, obično su sredstvo obrane u odnosu na meritum, u smislu članka 71. Građanskog zakonika, na koje zastara ne utječe.

Uzroci oduzimanja prava na kamate ili ništavosti efektivne kamatne stope proizlaze iz sustava obrane u odnosu na meritum jer čine razlog kojim se traži da se zahtjev druge stranke, nakon ispitivanja merituma prava, barem djelomično

odbije kao neopravdan a da se pritom ne podnosi protuzahjev za isplatu eventualno preplaćenog iznosa. **[orig. str. 6.]**

Naposljetku, nije se dokazalo da su osobe OG i PF, neupućeni zajmoprимci, mogli sami otkriti pogreške u izračunu efektivne kamatne stope, kao što je periodična stopa, do kojih nije došlo zbog običnog zaboravljanja određenih naknada, nego zbog opće pogreške u izračunu.

Stoga se protiv tuženika ne može istaknuti nikakva zastara razloga.

Prema tome, odbit će se iznesena zapreka vođenju postupka.

## **2. Prethodno pitanje**

U Prilogu II. Direktivi 98/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 1998., kojom se izmjenjuje Direktiva 87/102/EEZ o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica koji se odnose na kreditiranje potrošača, propisuje se matematička formula za izračun efektivne kamatne stope te se pojašnjava (napomena (d)):

*„Rezultat izračuna izražava se točnošću od najmanje jednog decimalnog mjesta. Kad se broj zaokružuje na određeno decimalno mjesto, primjenjuje se sljedeće pravilo: ako je broj na decimalnom mjestu koje dolazi nakon tog određenog decimalnog mjesta veći ili jednak 5, broj na tom određenom decimalnom mjestu uvećava se za jedan.”*

To je pravilo preuzeto u Direktivi 2008/48/EZ od 23. travnja 2008., kojom se stavlja izvan snage Direktiva Vijeća 87/102/EEZ, i u novije vrijeme u Direktivi 2014/17/EU od 4. veljače 2014. o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine, na sljedeći način:

*„Rezultat izračuna izražava se točnošću od najmanje jednog decimalnog mjesta. Ako je broj koji se nalazi na sljedećem decimalnom mjestu veći ili jednak 5, broj na prethodnom decimalnom mjestu uvećava se za jedan.”*

Matematička formula iz propisâ Zajednice u nacionalnom je pravu preuzeta u prilogu u članku R 314-3, bivšem članku R 313-1 III code de la consommation (Zakonik o zaštiti potrošača) te se pravilo zaokruživanja navodi u [točki] (d) tog priloga (*„Rezultat izračuna izražava se točnošću od najmanje jednog decimalnog mjesta. Kad se broj zaokružuje na određeno decimalno mjesto, primjenjuje se sljedeće pravilo: ako je broj na decimalnom mjestu koje dolazi nakon tog određenog decimalnog mjesta veći ili jednak 5, broj na tom određenom decimalnom mjestu uvećava se za jedan”*). Do 30. rujna 2016. prethodno navedeno pravilo zaokruživanja službeno se primjenjivalo samo na potrošačke kredite, ali se u sudskoj praksi to pravilo proširilo i na kredite za nekretnine. Njegova primjena na kredite za nekretnine formalizirana je 1. listopada 2016. u décretu 2016-884 (Uredba 2016-884 od 29. lipnja 2016.).

Očito je da se dvije rečenice od kojih je sastavljena prethodno navedena napomena (d) nadopunjuju: prvom rečenicom („Rezultat izračuna izražava se točnošću od najmanje jednog decimalnog mjesta”) zahtijeva se navođenje najmanje jednog decimalnog mjesta: izraz „decimalno mjesto” označava, naime, svaku brojku koja se nalazi desno od zareza, a ne brojčanu vrijednost; izraz „točnost” (uz koji se ne nalazi pridjev „matematička”) u toj je prvoj rečenici stoga sinonim riječi „preciznost”. [orig. str. 7.]

Drugom rečenicom („Kad se broj zaokružuje na određeno decimalno mjesto, primjenjuje se sljedeće pravilo: ako je broj na sljedećem decimalnom mjestu veći ili jednak 5, broj na prethodnom decimalnom mjestu uvećava se za jedan”) propisuje se pak pravilo zaokruživanja za posljednje navedeno decimalno mjesto (to može biti prvo decimalno mjesto ako zajmodavac navodi samo jedno) – to decimalno mjesto treba prilagoditi ovisno o vrijednosti sljedećeg decimalnog mjesta.

S tim se tumačenjem slaže većina autora, kao i Komisija u Bruxellesu, koja je izvorno sastavila tekst [omissis]. [upućivanje na pravnu teoriju]

Cour de cassation (Kasacijski sud) ne daje isto tumačenje. On smatra da u prvoj rečenici članka („Rezultat izračuna izražava se točnošću od najmanje jednog decimalnog mjesta”) izraz „točnost” izražava matematičku pravilnost rezultata (a ne broj decimalnih mjesta) i da se predmetno decimalno mjesto odnosi na brojčanu vrijednost prvog decimalnog mjesta, odnosno 0,1. Stoga smatra da je stopa navedena u ugovoru o kreditu točna ako je razlika između te stope i stvarne stope „manja od decimalnog mjesta propisanog člankom R 313-J (koji je postao članak R 314-3) Zakonika o zaštiti potrošača” (Civ. 1°, 26. studenoga 2014., br. 13-23033 – Civ. 1°, 9. travnja 2015., br. 14-14216). Taj sud dakle jednostavno odbacuje drugu rečenicu iz napomene (d) i pritom ne razlikuje preciznost i matematičku pravilnost u prvoj rečenici. Međutim, takvo tumačenje može dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja, posebno u području kredita za nekretnine: kao što pokazuje primjer iz prethodno navedene presude od 9. travnja 2015. br. 14-14216, privlačnije je ako se najavi stopa od 5,79 % (ili čak 5,75 %, s obzirom na to da je i dalje zaokružena na 5,8 %) nego stvarna stopa od 5,837 % ili 5,84 %, dok su naknade i mjesečne rate u stvarnosti jednake. Kad je riječ o kreditu od 500 000 eura koji se odobrava na 30 godina, potencijalni zajmoprimac prirodno će najprije odabrati ustanovu koja navodi (umanjenu) efektivnu kamatnu stopu od 5,75 %, a ne onu koja najavljuje (točnu) efektivnu kamatnu stopu od 5,84 % jer vjeruje da će time ostvariti nezanemarivu uštedu (u tom bi primjeru ona iznosila 8103,07 eura tijekom trajanja kredita).

U ovom slučaju, u ponudi kredita navedena je efektivna kamatna stopa od 5,363 %, dok stvarna stopa iznosi 5,364511 %, a s obzirom na to da je razlika između njih manja od 0,1, tumačenje napomene (d) koje je utvrdio Cour de cassation (Kasacijski sud) značilo bi da je najavljena stopa od 5,363 % valjana, iako je posljednje navedeno decimalno mjesto pogrešno. Kad je pak riječ o kreditu od 80 275 eura koji se odobrava na 300 mjeseci, potencijalni zajmoprimac

prirodno će najprije odabrati ustanovu koja navodi efektivnu kamatnu stopu od 5,363 %, a ne onu koja najavljuje efektivnu kamatnu stopu od 5,365 %, jer vjeruje da će time ostvariti uštedu, neovisno o njezinu iznosu.

S obzirom na praktičnu važnost tumačenja pravila zaokruživanja utvrđenog u napomeni (d) i s obzirom na to da je riječ o tekstu prava Zajednice koji se primjenjuje na sve potrošačke kredite, kredite za pokretnine i nekretnine, na Sudu je da odluči na koji način treba tumačiti to pravilo.

Međutim, Cour de cassation (Kasacijski sud) odbija da se traži ikakvo mišljenje Suda [omissis] **[orig. str. 8.]** [omissis]. [upućivanje na sudsku praksu]

Tribunal d'instance de Limoges (Općinski sud u Limogesu, Francuska) u sličnim je predmetima 2017. Sudu dvaput postavio pitanje o pravilu zaokruživanja [omissis], ali su zajmodavci svaki put kad je prethodno pitanje bilo postavljeno odustali od postupka i tužbe te su radije pristali na to da izgube velike iznose [omissis] nego da Sud donese odluku.

Stoga je potrebno postaviti novo prethodno pitanje.

**SLIJEDOM NAVEDENOG,**

tribunal d'instance (Općinski sud) privremenom presudom

- **ODBIJA** argument o postojanju zapreke vođenju postupka;
- **UPUĆUJE** Sudu Europske unije sljedeće prethodno pitanje:

Budući da efektivna kamatna stopa kredita odobrenog potrošaču iznosi 5,364511 %, može li se na temelju pravila iz Direktive 98/7/EZ od 16. veljače 1998., Direktive 2008/48/EZ od 23. travnja 2008. i Direktive 2014/17/EU od 4. veljače 2014., koje glasi „[r]ezultat izračuna izražava se točnošću od najmanje jednog decimalnog mjesta. Ako je broj koji se nalazi na sljedećem decimalnom mjestu veći ili jednak 5, broj na prethodnom decimalnom mjestu uvećava se za jedan”, navedena efektivna kamatna stopa od 5,363 % smatrati točnom?

[omissis]